

Bir Öğrenci Topluluğu: MEDISEP - Tıp Etiği Teması

A Student Organization: MEDISEP - Medical Ethics Pillar

Ayşe Elif EROL^a, Alper TANRISEVER^b, Muhammed Ali ÇOLAK^b, Ömer KAYA^b

MEDISEP (Medical Student Exchange and Projects), Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi bünyesinde, 2003 yılında dekanlığa bağlı bir öğrenci topluluğu olarak kuruldu. 2006 yılında ise TurkMSIC (Turkish Medical Students' International Committee - Türk Tıp Öğrenci Birliği) ve EMSA'ya (European Medical Students Association - Avrupa Tıp Öğrenci Birliği) üye oldu. Bunun bir sonucu olarak Türkiye'deki ve Avrupa'daki diğer tıp fakülteleriyle etkileşim içerisinde gelişmelerden haberdar olma fırsatı yakaladı. Aynı zamanda dünyadaki tüm tıp öğrencilerini resmi olarak temsil eden IFMSA (International Federation of Medical Students Association) ile de bağlantı kurup ağını genişletti.

MEDISEP temelde iki misyona sahiptir. Bunlardan ilki, öğrenci değişim programlarıyla tıp öğrencilerine yurtdışında staj ve araştırma imkânı sağlamak ve tıp öğrencilerinin kendilerini geliştirebilecekleri alanlarda AB projelerini de içine alan projeler ve etkinlikler düzenlemektir. Yüklendiği diğer bir misyon ise, Tıp Etiği alanının dışında Halk Sağlığı, Cinsel Sağlık ve Toplumsal Cinsiyet, Tıp Eğitimi, Sosyal Farkındalık, İnsan Hakları ve Barış temaları gibi çeşitli konularda çalışmalar yürütmektedir.

Etik alanında etkinliklerimize geçtiğimiz yıllarda başladık. İlk olarak 2015 yılının kasım ayında organ bağışının etik boyutunu ele alan bir oturum düzenledik. Bunun yanısıra grubumuzun üyeleri arasındaki etik farkındalığı arttırmak için "A Dangerous Method", "Das Experiment", "Lorenzo'nun Yağı" ve "Vera Drake" gibi filmleri izleyerek filmlerin etik disiplini ile olan ilişkisi üzerine keyifli sohbetler yapma olanağı bulduğumuz Movies and Medicine başlığında bir dizi etkinlik düzenledik.

Bu yıl, etik alanında daha sistemli ilerleyebilmek için MEDISEP Topluluğu'na bağlı olarak "Tıp Etiği" temasını kurduk.

Tıp Etiği teması olarak vizyonumuz genel olarak "sadece dersler ile öğrenilemeyeceğini düşündüğümüz mesleki tıp etiği kurallarını tıp öğrencilerine aşılacaktır", diyebiliriz. Bize göre, etik kodlara uymayan ve tıp etiği ile ilgili sorunları kendi içinde sorgulamayan bir hekim tam anlamıyla hekim olarak gelişimini tamamlamamıştır. Bu nedenle, misyonumuz; tıp öğrencilerine ve aktif olarak bu alanda görev yapan hekimlere tıp etiği alanında güncel bilgileri aktarmaktır. Sürekli gelişen ve her gün yeni düşüncelerin ve kavramların kabul gördüğü tıp alanında, genel tıp etiği kuralları hakkında bilgilendirmeler yapmak, aynı zamanda hali hazırda devam eden çeşitli etik ikilemlerle ilgili tartışmalarda tıp öğrencilerinin sesi olup bu tartışmalara getirilecek çözümlere katkıda bulunmak asıl amacımızdır.

Peki bunun için neler yaptık ve neler yapacağız?

Tıp öğrencilerinin etik alanına ilgisiz olmasından rahatsız olduk ve öğrencileri eğlenceli aktiviteler yardımıyla biyoetik alanıyla tanıştırmaya karar verdik. Film gösterimi bunun için çok güzel bir yoldu; çünkü bu şekilde öğrencileri hâlihazırda etik ikilemlerle yüzyüze getirebileceğimiz ve fikirlerini serbestçe ifade edebilecekleri eğlenceli ve ilgi çekici bir ortam oluşturabilecektik.

^aHacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencisi, ✉ ayshelif@hacettepe.edu.tr

^bHacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencisi

Gönderim Tarihi: 13.03.2017 • Kabul Tarihi: 16.03.2017

Tema olarak var olduğumuz kısa süre içinde ilk etkinliğimiz, MEDISEP olarak daha önceki yıllarda yapmaya başladığımız “Movies and Medicine” etkinliklerini devam ettirmek oldu. Bu doğrultuda "Philadelphia" filmi gösterim etkinliği yaptık ve bu etkinlikte “Eşcinsel bireylerin toplumda ayrımcılığa uğraması” konusunu ele aldık. Film gösteriminin sonrasında filmin karakterlerini merkeze alarak filmde öne çıkan etik sorunlar üzerine tartıştık.

Film gösterimlerine devam edeceğiz; bu etkinliğin dışında ilk sayısında “Diskriminasyon ve Stigmalar” konulu bir fanzin hazırlamaya çalışıyoruz. Fanzinin, kolektif olarak biz öğrencilerin katkılarıyla şekillendirilmesini istiyor ve kaba hatlarıyla etik açıdan önemseydiğimiz sorunlar hakkında düşündüklerimizi paylaşabileceğimiz bir olanak yaratmasını ümit ediyoruz.

Fanzinimizde kitap eleştirilerine yer vermekle birlikte, iki haftada bir Cuma günleri okulumuzun öğrencileri arasında kesin bir cevabı olmayan ve münazaraya açık bazı etik sorular yönelttiğimiz "Ethical Fridays" adını verdiğimiz bir konsept ortaya koyuyoruz. Bu bağlamda, Cuma günleri etik alanında tartışılan bir konuyu ele alıp kısaca özetledikten sonra konu ile ilgilenenlere ayrıntılı okuma yapabilecekleri kaynak kitaplar ya da ilgili makaleler öneriyoruz. Şimdiye kadar, grubumuzda yer alan öğrenci arkadaşlara hekim hakları ve biyoetik konuları hakkında sorular sorduk ve bu konular hakkındaki fikirlerini toplamaya çalıştık.

Ayrıca, fanzinimizin ilk konusuna özel olarak, diskriminasyona uğradığını düşündüğümüz, örneğin şizofreni hastalarında olduğu gibi, hastaların doktorlardan beklentilerini ve yaşadıklarını ele alacak röportaj köşesi oluşturmayı düşünüyoruz. Ayrıca, hekim hakları bağlamında ve kanunlara yansımış etik kurallar hakkında katılımcıların deneyebileceği bir test olan “Ne Kadar Etiksiniz?” başlıklı küçük bir durum saptaması da fanzinin içeriğini oluşturan öğeler arasında yer alacak.

Tıp Etiği teması geliştikçe okulumuzda çeşitli konularda workshop düzenlemek ve etik sorunların tartışılacağı münazaralar gerçekleştirmek; sadece tıp öğrencilerinin değil, aynı zamanda hastaların haklarını öğrenmelerini de sağlayacak afiş çalışmaları yapmak gibi düşüncelerimiz var.

Bu düşüncelerimizden bazılarını sizlerle kısaca paylaşmak istiyoruz.

Yukarıda sıraladığımız ve yapmak istediğimiz etkinlikleri bir program çerçevesinde “Etik Haftası” başlığı altında organize edebileceğimizi düşünüyoruz. Bu bağlamda, workshoplar düzenlemek, çeşitli etik konularla ilgili alanında uzman kişileri dinlemeyi, tıp dünyasının yakın zamanda üzerinde durduğu konularda onların da bakış açısını ayrıntılarıyla öğrenmeyi hedefliyoruz. Böylelikle, amacımız olan tıp öğrencilerinin etik konularda bilinçlendirilmesini birinci elden sağlayabileceğiz. Dahası, bu etkinliklerde öğrencilerin görüşlerini bizzat dile getirebilecekleri çeşitli açık oturumlar, mini-oyunlar, panellerle akranlarımızın bu tür konulara bakış açılarını da öğrenerek geniş bir tartışma, sorgulama ve düşünme ortamı yaratmayı hedefliyoruz. Bir başka etkinlik olarak da, tıp etiği ile ilgili münazaralar düzenlemek gibi bir fikrimiz var. Takdir edersiniz ki, günümüzde birçok farklı kesimin ve insanın çeşitli konularda farklı görüşleri var. Bu görüşleri ortaya koyup karşılaştırma konusunda da münazaranın yardımcı olabileceğini, ayrıca bu tür bir tartışma ortamının ilgi çekeceğini düşünüyoruz. Burada amacımız, farklı görüşlerin ortaya konulabilmesini sağlamak, özgür ve açık bir düşünme ortamı oluşturmak. Kısaca, önümüzdeki dönemlerde, öğrenciyi dinlemeye ve daha interaktif bir şekilde etik konuları tartışmaya yönelik projeler ve etkinlikler bizleri bekliyor olacak. Tıbbi gelişmelerle birlikte çok farklı kavramlar ve yorumların ortaya çıktığı günümüzde, her gelişmeyle birlikte artık klişeleşmiş “Bu uygulama etik mi acaba?” sorularının da arttığını görüyor, bu etkinliklerle özellikle tıp öğrencilerine bu soruların üzerinde düşünmelerinde ve cevaplamalarında tıp öğrencileriyle birlikte yol almak istiyoruz.

Tıp Etiği teması olarak önceliklerimizden biri, tıp teknolojilerinin hızla geliştiği ve beraberinde birtakım sorunları da doğurduğu bu ortamda, öncelikle geleceğin hekimleri olan akranlarımızın, sonrasında tüm sağlık çalışanlarının bu problemler hakkında, olgularla temellendirilmiş fikirlere sahip olması. Bu hedefe ulaşmak için en etkili yolun her bir bireyin düşüncelerini özgürce ifade edebileceği, bununla beraber diğer bireylerin

görüşleriyle karşılaşabileceği mecralar oluşturmak ve saygı temelinde tartışmaları teşvik etmek olduğuna inanıyor ve çalışmalarımızda bu ilkeleri temel alıyoruz.

Son olarak, Hacettepe Üniversitesi MEDISEP Topluluğu Tıp Etiği teması olarak, biz tıp fakültesi öğrencileri, iyi bir hekim olabilmek için etik farkındalığımızı arttırmak istiyoruz.

Yaptığımız çeşitli etkinliklere katılımın iyi olmasının yanında öğrenci arkadaşlarımızın ilgili, istekli ve etik konulara karşı duyarlı olduklarını gözlemledik. Ancak, Tıp Etiği teması oluşumumuza geri dönüşlerde fark ettik ki, öğrenciler olarak her ne kadar düşünen, fikir üretmeye çalışan ve gerçekten fark yaratmak isteyen bireyler olsak da, etik adına bilgi birikimimiz ne yazık ki yeterli değil. Okullarımızda verilen eğitime rağmen etiğin ne olduğunu, sınırlarını, kapsamını yeterince bilmiyoruz. Farkındalığımızın artmasını sağlamalı, daha çok düşünmeli, daha çok harekete geçmeliyiz; aktifleşmeliyiz. Etiğin gelişen, gündeme artık daha fazla getirilen ve ne kadar önemli olduğu daha çok anlaşılan bir alan olması, MEDISEP Tıp Etiği teması üyeleri olarak bizleri, etikle ilgili daha çok etkinlik yapmaya, tıp öğrencilerini bilinçlendirmeye ve farkındalıklarını artırma konusunda sorumluluk almaya yönlendirdi.

Ancak bu etkinliklerin, küçük bir grubun düzenlediği ve katılımcıların sadece "katılımcı" düzeyinde kaldığı etkinliklerden ziyade, herkesin etkinliğin oluşturulmasına katkı sağladığı, etkinliğin öncesinde ve etkinlik sırasında fikir ürettiği, katılımcı/düzenleyici ayrımının olmadığı, kısacası herkesin aktif olduğu etkinlikler olmasını istiyoruz. Okulda verilen eğitimle sınırlı kalmayıp pratik alanda ve sosyal hayatta da etik değerleri göz önünde bulunduran iyi hekimler olmak amacıyla, üzerinde çalıştığımız ve uygulamaya geçirdiğimiz takdirde bizleri inanılmaz sevindirecek çalışmaların aktif bileşenleri olduğumuzu düşünüyoruz.

Umarız, Hacettepe Üniversitesi MEDISEP Topluluğu Tıp Etiği teması olarak, Türkiye’de tıp etiği bilincinin hem doktorlara, hem hastalara hem de biz öğrencilere aşılmasında katkıda bulunabiliriz.

Son olarak; bizlere böyle bir platformda sesimiz duyurma imkanı sunan TJOB’a, her türlü çalışmamızda bizleri destekleyen HÜ Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Bşk. Sayın Prof. Dr. Nüket Örnek BÜKEN hocamıza, birçok farklı temada ve projede bizleri bir araya getiren MEDISEP ailesine ve yazıya katkılarından dolayı MEDISEP Tıp Etiği tema sorumlusu Hayrullah Uğur GÜLER’e, MEDISEP temalardan sorumlu başkan yardımcısı Elifsu KESER’e, Cem MÜDERRİSOĞLU’na, son olarak da değerli Hocamız Sayın Dr. Şükrü KELEŞ’e sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.